Koncept: Cirkel

I den moderna världen betraktas staden ofta som den vilda naturens främsta motpol. De skador som människans verk kan åsamka naturen, dvs utsläpp, förgiftning, påverkan på djurliv osv, har blivit synonymt med verket självt. Därför blir staden som fenomen, inte de enskilda problemen eller svagheterna inom den, undermedvetet betraktat som det onda, något som inkräktar på, eller vanhelgar den orörda ”heliga” naturen. I själva verket är varken staden eller naturen ”heligare” än den andra, utan den förra en del av den senare, kanske till och med båda en del av något större.
Ett faktum som ofta glöms bort är att staden precis som skogen ofta växt fram okontrollerat och med klimatet
(det mänskliga sociala- och ekonomiska klimatet för staden och det rent meteorologiska klimatet för skogen) och slumpen som enda påverkande faktor.

Vi har misslyckats med att se likheten mellan
människans motorvägar och djurens stigar, stadens hus och skogens bon, lyor och nästen, och likheten mellan vår skaparkraft och naturens egen livgivande näring.

Idéen med ”Koncept: Cirkel” är alltså inte att lyfta den vilda naturen in i staden , inte heller staden ut i naturen, utan att framhålla staden som en del av det vilda och därmed jämställa staden med naturen. Människan måste förstå att hon inte kan gå ”into the wild” utan att hon redan befinner sig där.

Att betrakta saker och ting utifrån ett cirkulärt perspektiv istället för ett linjärt, dvs att påstå att det inte finns något definitivt slut på någonting, är en mycket gammal och vanlig uppfattning. Inom naturvetenskapen finner man ofta cykliska processer så som fotosyntesen-cellandingen och vattnets kretslopp. Det cykliska tänkandet återfinns även i gamla religioner och livsåskådningar. Hinduismen är ett tydligt exempel, där allt från den enskilda människans liv till hela samhällen och världsalltet förväntas leva, dö och återfödas.

Den plats som valts för ”Koncept: Cirkel” är kvarteret Vinstocken vid Gustav Adolfs torg i Stockholm. Eftersom syftet med ”Koncept: Cirkel” är att synliggöra ett fenomen och pröva ett koncept, bör huvudstaden i ett land vara en lämplig plats för att nå ut till flest människor. Huvudstaden tycks också vara den plats i Sverige där den urbana miljön är mest utpräglad. Gustav Adolfs torg är den plats som kan ses som Stockholms mittpunkt, kanske inte geografiskt men mentalt. Det är från denna plats avståndet från Stockholm är räknat. Gustav Adolfs torg är också omgärdat av många av de mest betydelsefulla byggnaderna som slottet, riksdagen och UD för att nämna de tyngsta. Att kvarteret Vinstocken får genomgå den varsamma rivningsfasen, brädgårdsfasen och den skapande livgivande processen som följer, känns som ett utmärkt val för att synliggöra syftena med ”Koncept: Cirkel”. Att ovannämnda maktcentra ligger i omgivningen känns som ett positivt sätt att ytterligare sprida idén och ge platsen och projektet tyngd.

Livet i naturen tycks för oss människor ha en tydligare cirkulär framtoning än staden, vars ”liv” betraktas utifrån ett mer linjärt perspektiv. Förenklat kan man säga att vi är mer medvetna om naturens kretslopp där något föds, lever, dör, multnar ner i sina bestånds delar och slutligen bidrar med sina byggstenar och frigjorda energi till nytt liv. Ett dött element i stadsväven tycks avlägsnas spårlöst och ersättas av något nytt helt orelaterat till det tidigare. Låt mig jämföra en blomma och ett hus för att förtydliga; Blomman lever och tjänar sitt syfte (dvs säkra artens fortlevnad) tills den inte längre fyller sin funktion och dör. Växten börjar multna, dvs djur, bakterier och sporer äter/bryter ner växtkroppen så att näring och byggstenar frigörs och kan tas upp av nästa växt. Kort sagt blomman föds, lever, dör och föds igen. Materien bevaras på ett tydligt vis.
Byggnaden däremot lever och tjänar sitt syfte (dvs tillhandahåller de lokaler som de ockuperande människorna behöver) tills den inte längre fyller någon funktion och ”dör”. Byggnaden rivs och delarna transporteras långt bort från platsen. Mycket betraktas som grovsopor och det som återanvänds som byggstenar i en annan byggnad på en annan plats är mycket svårt att följa för människorna i staden. Lagen om materiens oförgänglighet gäller även här, men är osynlig.
Hur kan man då förtydliga det naturliga kretsloppet och materiens oförgänglighet i staden på ett sätt som liknar naturens livscykler och påminner oss om staden som en del av naturen.

Den roll som spelas av bakterier och svampar när blomman multnar spelas av oss människor och våra maskiner när vi river en byggnad, det är alltså vi som frigör byggstenar och skapar förutsättningar för nytt liv.

Vi bör då riva varsamt, snarare montera ner/plocka isär än förstöra, snarare återanvända än slänga.
När byggnaden är nerplockad i sina beståndsdelar skall dessa förvaras på den tomt byggnaden tidigare varit uppförd på och precis som blommans beståndsdelar vänta på att få nytt liv. Platsen kommer nu få det visuella uttrycket av en brädgård eller liknande. Nu är tanken att låta människor interagera med platsen. Människor agerar som naturens livskraft och ger de döda byggstenarna en funktion och nytt liv. Låt människor plocka hem vad de vill. Kanske någon behöver en tidsenlig dörr som fattas i hans lägenhet, en annan ett fönster till sitt renoveringsprojekt och en tredje sten till en murad grillplats i förortsvillans trädgård. På platsen kommer ett nytt rum att uppstå utifrån människors behov och önskningar, ett rum som uppmuntrar och hyllar människans skaparkraft. Låt det som lämnas på platsen bli kvar. Kanske konstnärer skapar på platsen, kanske uppstår spontana sittplatser som lika väl som parkbänken kan ge den trötte fotgängaren en stunds vila, kanske bildas ur den brädgårdsliknande stadstomten ett offentligt rum som kan ge stadens invånare något mer än vardagens tristess, kanske samma uppfriskande känsla som den vilda naturen tycks ge den stressade storstadsmänniskan.
Platsen blir alltså avsedd för människorna i staden och vad som händer där är helt upp till dem själva på villkor att allt som byggs/skapas i största möjliga mån konstrueras av de byggstenar som finns på platsen och att ingen masstransport av materialet sker direkt efter rivning. En av de viktigaste aspekterna i ”Koncept: Cirkel” är att platsen speglar staden på det sättet att den alltid är i okontrollerbar förändring.

Byggnaden nu...

1.

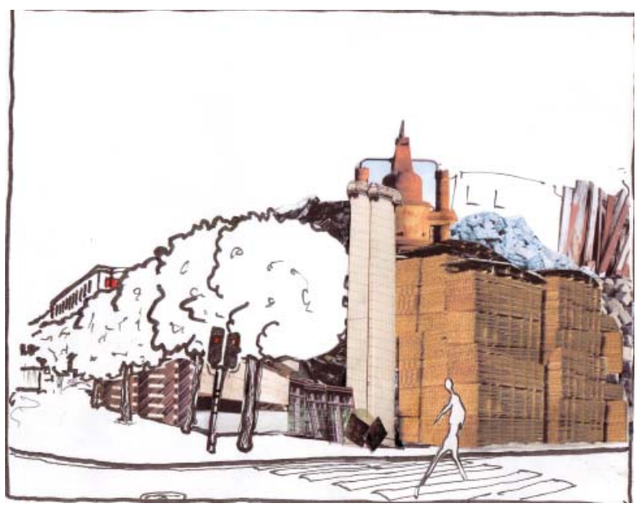

Brädgårdsfasen

2.

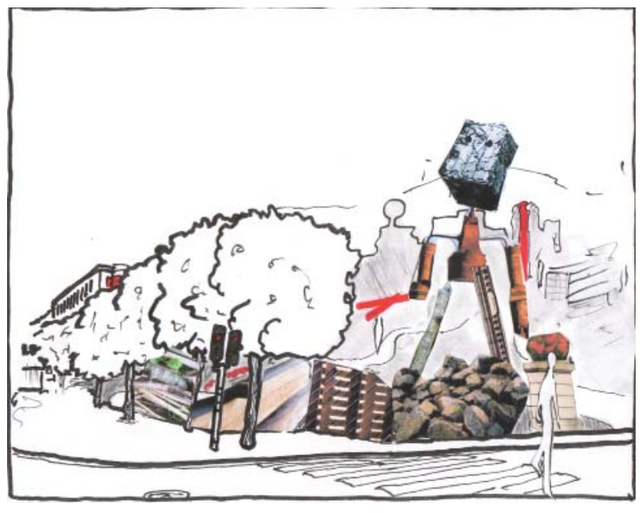

Spridning av material och skapandet börjar

3.

Platsen några år senare...

4.